

Enhancing The Critical Reading Ability Among Mattayomsuksa 3 Student' Using Folk Literature-Based Approach Learning Activities and SQP2RS Strategies

Natchanan Kaewdounjai¹ and Wipawee Siriluk²

School of Education, University of Phayao, Thailand

¹E-mail: natchanan5095@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6542-7056>

²E-mail: wipawee.si@up.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8707-9773>

Received 12/02/2024

Revised 25/03/2024

Accepted 05/04/2024

Abstract

Background and Aims: Communication without boundaries at present invariably requires the ability to receive information through reading with critical thinking as a fundamental skill. When considering O-NET scores in the Thai subject, the study shows that Phrae Primary Educational Service Area Office 1 has an average score lower than the national average score. The purposes of this research were to 1) Develop learning activities using folk literature-based approach learning activities and SQP2RS strategies to enhance the critical reading ability among Mattayomsuksa 3 and 2) Study the results of learning activities using folk literature-based approach learning activities and SQP2RS strategies to enhance the critical reading ability among Mattayomsuksa 3

Methodology: The samples of this research were 17 students in Mattayomsuksa 3 of BanWangfon (Sittthirasbumrung) School, 1st semester of academic year 2023, Cluster random sampling. The research instruments were. The research instruments were (1) Learning management plans based on folk literature-based approach and SQP2RS strategies, and (2) Critical reading test, which has passed quality checks in terms of item objective congruence more than 0.5, 29 items. the difficulty index is equal to 0.33-0.78, the discrimination index is equal to 0.30-0.75, and with a reliability value (KR-20) of 0.86. The statistics used for data analysis were mean, percentage, standard deviation, and dependent sample t-test.

Results: 1) The learning management plans using folk literature-based approach learning activities and SQP2RS strategies to enhance the critical reading ability among Mattayomsuksa 3 were the four main teaching steps of the learning activity model were; 1) Stimulate critical thinking 2) Survey 3) Respond and 4) Summarize and evaluate, The learning management plan was checked by experts and found to be appropriate at a high level ($M=4.36$, $SD=0.84$), and 2) The effects of trying

out the learning activity plans using folk literature-based approach learning activities and SQP2RS strategies to enhance the critical reading ability among Mattayomsuksa 3 were found 1) The efficiency of learning management plans (E_1/E_2) equals $83.28/80.29$ which is higher than the standard criteria, and 2) Students had a critical reading ability on the post-test is higher than the pretest at the significant level of .05.

Conclusion: The learning management plans using folk literature-based approach learning activities and SQP2RS strategies were at a high level of appropriate, the efficiency is higher than the standard criteria, and Students had the critical reading ability is higher.

Keywords: Critical Reading; SQP2RS Strategies; Folk Literature-Based Approach

การส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS

นัทธชนัน แก้วดวงใจ และ วิภาวี ศิริลักษณ์
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดนในสังคมปัจจุบัน ล้วนต้องมีความสามารถในการรับข้อมูลผ่านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นพื้นฐานสำคัญ เมื่อพิจารณาคะแนน O-NET วิชาภาษาไทย พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย: กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านวังพอน (สิทธิราษฎร์บำรุง) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มากกว่า 0.5 จำนวน 29 ข้อ ค่าความยาก เท่ากับ 0.33-0.78 อำนาจจำแนก เท่ากับ 0.30-0.75 และความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent sample t-test)

ผลการวิจัย: 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) กระตุ้นให้นึกคิด 2) สำรวจ 3) ตอบสนอง และ 4) สรุปและประเมินผล โดยแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M=4.36$, $SD=0.84$) และ 2) ผลการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS (E_1/E_2) เท่ากับ 83.28/80.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และ 2) นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล: แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น

คำสำคัญ : การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; กลวิธี SQP2RS; วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน

บทนำ

ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในทุกสาขาวิชาและในทุกวิชาชีพ เพราะเป็นความสามารถพื้นฐานของการดำเนินชีวิตและการประกอบวิชาชีพทุกวิชาจึงมีเป้าหมายสำคัญที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (เฉลิมลาภ ทองอาจ, 2554) ทั้งนี้จากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 49.26 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และเมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้ที่เขตพื้นที่ควรเร่งพัฒนาเป็นลำดับแรก คือ มาตรฐาน ท 1.1 (การอ่าน) เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของเขตพื้นที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (งานวัดและประเมินผลการศึกษา สพป.แพร่ เขต 1, 2566) นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย พบว่า ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด (COVID-19) ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในด้านเวลาเรียนและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ทำให้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถูกจำกัด โดยการบรรยายผ่านสื่อออนไลน์ (Online) และให้นักเรียนทำใบงาน อาจทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย จนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง

ปัจจุบันการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการจัดกิจกรรมการสอนอ่านตามแนว SQP2RS เป็นกลวิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้ผู้เรียน ซึ่งครอบคลุมการอ่านตั้งแต่ขั้นก่อนอ่าน ขั้นอ่าน และขั้นหลังการอ่าน กลวิธี SQP2RS ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสำรวจ (Survey) ตั้งคำถาม (Question) คาดคะเนคำตอบ (Predict) อ่านเนื้อเรื่อง (Read) การตอบสนอง (Respond) และสรุป (Summarize) (Echevarria, Vogt & Short, 2010) และอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Folk literature-based approach) ซึ่งเป็นการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาเป็นแกนหลักบูรณาการกับหน่วยการสอน พัฒนามาจากแนวทางการสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole language) บนฐานของทฤษฎี Constructivism ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้ภาษาที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นไปตามธรรมชาติของภาษาที่พัฒนาทักษะแต่ละด้านอย่างสัมพันธ์กัน (Goodman, 1986 อ้างถึงใน ชวิน พงษ์ผจญ, 2562) ดังงานวิจัยของ ชลธิชา หอมฟุ้ง (2560) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานสามารถบูรณาการเนื้อหาไปสู่การสอนภาษาไทยได้ครบทั้ง 5 สาระ เนื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นมีแนวคิดในการอบรมสั่งสอนสิ่งที่เป็นสากล และคุณค่าด้านสังคมที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม จนเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี และงานวิจัยของ ศรีณีย์ ขนอม และเด่นดาว ชลวิทย์ (2566) ที่เปรียบเทียบ

ความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้วงจรรวบรวมและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแอดวอร์ดวงจรรวบรวมมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีแอดวอร์ดวงจรรวบรวมมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เมื่อนำวิธีสอนทั้งสองมาผสมกัน อาจจะทำให้การส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นไปได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลยุทธ์ SQP2RS ที่ครอบคลุมการพัฒนาการอ่านทุกขั้นตอนมาบูรณาการร่วมกับการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ซึ่งนอกจากจะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนแล้ว ยังสอดแทรกฐานคิด และคติสอนใจอย่างสร้างสรรค์ โดยมีความคาดหวังว่า การวิจัยนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น สามารถวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ตัดสิน และประเมินค่า ไม่หลงเชื่อหรือตกเป็นเหยื่อของสังคมได้โดยง่าย ซึ่งนักเรียนจะได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เต็มที่ ตลอดจนนำทักษะที่ได้รับการฝึกฝนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาภาษาไทยเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลยุทธ์ SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลยุทธ์ SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการสอนอ่านตามกลยุทธ์ SQP2RS และการสอนโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

กิจกรรมการสอนอ่านตามกลยุทธ์ SQP2RS (Survey, Question, Predict, Read, Respond, Summarize) ที่พัฒนาโดย MaryEllen Vogt ถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสอนอ่าน เนื่องจากกระบวนการแต่ละขั้นตอนเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและเป็นผู้อ่านที่มีความเชี่ยวชาญ ในขั้นก่อนอ่านนักเรียนสามารถสำรวจบทอ่านก่อนเริ่มอ่าน ขณะอ่านนักเรียนสามารถคาดเดาเรื่องราว ตั้งคำถามด้วยตนเอง ตรวจสอบ และแก้ไขได้หากผิดพลาด ขั้นสุดท้ายหลังจากอ่านเสร็จแล้ว นักเรียนจะได้สังเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดก่อนที่จะได้ข้อสรุป ซึ่งเป็นกระบวนการนำไปสู่ทักษะการอ่านที่ดี (Vogt & Echevarría, 2008; Sandra, 2019; Patty & Ambon 2021; สิริพงษ์ กาละพงษ์, 2562)

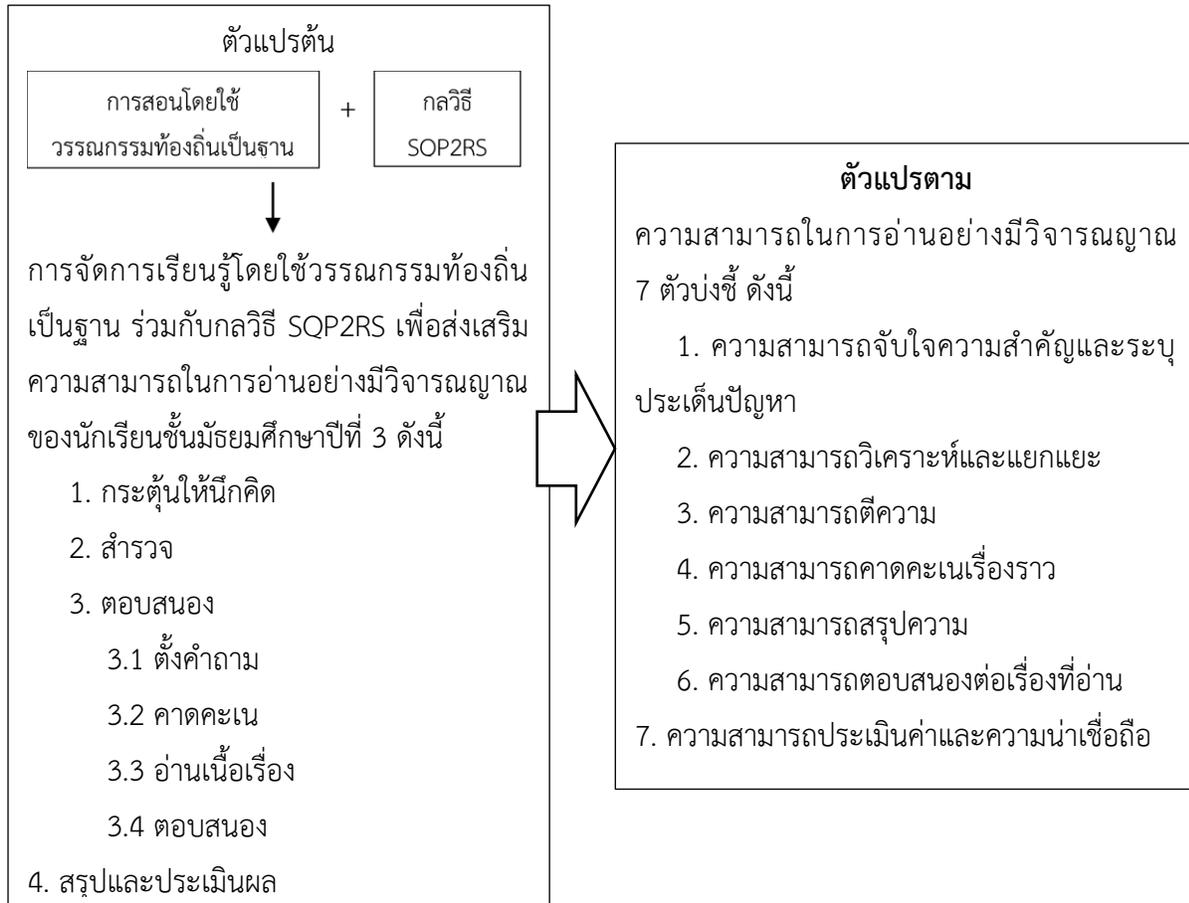
การสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based approach) มาจากกรอบแนวคิดการสอนภาษาแบบองค์รวม (Whole language approach) เป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษา สติปัญญา และสุนทรียะหรือคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้วรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ เป็นสื่อในการจัดการสอนการสอน (สง่า วงศ์ไชย และคณะ, 2560) การวิจัยครั้งนี้จะใช้วรรณกรรมที่เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นมาเป็นแกนหลักบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นสื่อในการอ่าน ซึ่งการนำวรรณกรรมท้องถิ่นมาเป็นแกนหลักบูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน (Folk literature-based approach) (ชลธิชา หอมฟุ้ง, 2560)

ทั้งนี้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการอ่านขั้นสูงที่ผู้อ่านต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณา ตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูล โดยคติวิเคราะห์ แยกแยะ ตีความ ตัดสินประเมินค่าและความน่าเชื่อถือ เพื่อให้รับและเข้าใจข้อมูลอย่างถูกต้อง ทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมราบรื่น รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ ไม่ตกเป็นเหยื่อของสังคม และไม่หลงเชื่อโดยง่าย ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ความสามารถจับใจความสำคัญและระบุประเด็นปัญหา ความสามารถวิเคราะห์และแยกแยะ ความสามารถตีความ ความสามารถคาดคะเนเรื่องราว ความสามารถสรุปความ ความสามารถตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน และความสามารถประเมินค่าและความน่าเชื่อถือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (Literature-based approach) ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ กระตุ้นให้นักคิด ตอบสนอง สรุปและประเมินผล และนำมาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านตามกลวิธี SQP2RS ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ สืบถาม ตั้งคำถาม คาดคะเนคำตอบ อ่านเนื้อเรื่อง ตอบสนอง และสรุป แล้วสรุปได้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ กระตุ้นให้นักคิด สืบถาม ตอบสนอง สรุปและประเมินผล ทั้งนี้ ในส่วนของการวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะทำการวัด 7 ตัวบ่งชี้ ตามที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของ ชลธิชา หอมฟุ้ง (2557); วนิดา พรหมเขต (2559); สิริพร รัตนมุง (2559); สิริพงษ์ กาละพงษ์ (2562); รัตนารณ์ จำรัสภูมิ (2563) ดังนี้

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยพิจารณาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และโครงสร้างรายวิชา ท23101 ภาษาไทย1 พบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก มีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ที่สามารถบูรณาการในแผนการจัดการเรียนรู้เดียวกันได้ และพิจารณาสาระการเรียนรู้แกนกลาง พบว่า ในสาระที่ 1 มีเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับตำนานและเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสาระที่ 5 มีเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จะใช้วรรณกรรมท้องถิ่นที่จัดอยู่ในประเภทวรรณกรรมประวัติศาสตร์ ตำนาน (ลมูล จันทร์หอม, 2533) ที่มีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่และแพร่หลายในพื้นที่จังหวัดแพร่มาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ ตำนานลานนางคอย ตำนาน

พระเจ้าห้าพระองค์ ตำนานเมืองแพร่แห่ระเบิด และตำนานลิลิตพระลอ จึงได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน รวมเวลา 9 ชั่วโมง ได้แก่ แผนที่ 1 อ่านจับใจความสำคัญตำนาน จำนวน 2 ชั่วโมง แผนที่ 2 อ่านสรุปความ ตำนาน จำนวน 2 ชั่วโมง แผนที่ 3 อ่านตีความและประเมินค่าตำนาน จำนวน 2 ชั่วโมง และแผนที่ 4 อ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ตำนาน จำนวน 3 ชั่วโมง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน ผ่านการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ในประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน สื่อและอุปกรณ์ และการวัดผลและประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 1 คน โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ คะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด คะแนน 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก คะแนน 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง คะแนน 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย คะแนน 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 จำนวน 18 โรงเรียน รวมทั้งหมด 222 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านวังพอน (สิทธิราษฎร์บำรุง) จำนวน 17 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน 9 ชั่วโมง ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบทดสอบปรนัย ประเภทเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้สำหรับวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS แบบทดสอบนี้ครอบคลุมเนื้อหาและนิยามตัวบ่งชี้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยสร้างเมื่อไว้ 50% จำนวน 30 ข้อ เพื่อจะใช้จริง จำนวน 20 ข้อ ผลการตรวจสอบคุณภาพ พบว่า

1. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกับนิยามพฤติกรรมบ่งชี้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ 0.5 ขึ้นไป มีจำนวน 29 ข้อ

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากการทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 9 คน โดยให้นักเรียนคละกันทั้งเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 3 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ค่าความยาก (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป มีจำนวน 24 ข้อ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกข้อสอบข้อที่ดีที่สุดมาใช้ จำนวน 20 ข้อ จากนั้นคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ตามวิธีการของ Kuder Richardson พบว่า แบบทดสอบทั้งฉบับ (20 ข้อ) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.2 ดำเนินการทดลองการส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 แผน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 5 สัปดาห์ รวมเวลาเรียน 9 ชั่วโมง

3.3 นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ฉบับเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่า E_1/E_2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

4.3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS โดยการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระจากกัน (Dependent sample t-test)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน รวมเวลาเรียน 9 ชั่วโมง โดยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) กระตุ้นให้นักคิด 2) สำรวจ 3) ตอบสนอง ประกอบด้วย 3.1) ตั้งคำถาม 3.2) คาดคะเนคำตอบ 3.3) อ่าน 3.4) ตอบสนอง และ 4) สรุปและประเมินผล

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้ง 4 แผน ผ่านการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ 3) สาระการเรียนรู้ 4) จุดประสงค์การเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) ชิ้นงาน/ภาระงาน 7) สื่อและอุปกรณ์ และ 8) การวัดผลและประเมินผล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งในภาพรวมพบว่า ผลรวมการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M=4.36$, $SD=0.84$) ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ผลรวมการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้	<i>M</i>	<i>SD</i>	ความเหมาะสมของแผน
แผนที่ 1 อ่านจับใจความสำคัญตำนาน	4.28	0.87	มาก
แผนที่ 2 อ่านสรุปความตำนาน	4.38	0.84	มาก
แผนที่ 3 อ่านตีความและประเมินค่าตำนาน	4.33	0.88	มาก
แผนที่ 4 อ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ตำนาน	4.46	0.76	มาก
ผลรวมการประเมินความเหมาะสม	4.36	0.84	มาก

ส่วนที่ 2 ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ปรับแก้แผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ จำนวน 4 แผน รวมเวลาเรียน 9 ชั่วโมง เวลาในการเก็บข้อมูล 5 สัปดาห์ กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านวังฟอน (สิทธิราษฎร์บำรุง) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 17 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 6 คน นักเรียนหญิง 11 คน ซึ่งผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังนี้

2.1 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 4 แผน ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้	ร้อยละของคะแนน		E ₁ /E ₂
	ระหว่างเรียน	หลังเรียน	
แผนที่ 1 อ่านจับใจความสำคัญตำนาน	85.59		
แผนที่ 2 อ่านสรุปความตำนาน	87.50		
แผนที่ 3 อ่านตีความและประเมินค่าตำนาน	82.65	80.29	83.28/80.29
แผนที่ 4 อ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ตำนาน	78.24		
เฉลี่ยรวมร้อยละ	83.28		

จากตาราง 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 แผน ที่ทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 คน ได้ค่าคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.28 และค่าคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.29 ซึ่งหมายความว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.28/80.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS

ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน ($M=16.05, SD=1.95$) สูงกว่า ก่อนเรียน ($M=8.82, SD=1.66$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=15.797, p < .001$ และเมื่อพิจารณารายด้าน นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน โดยด้านที่ 1 ความสามารถจับใจความสำคัญและระบุประเด็นปัญหาหลังเรียน ($M=2.35, SD=0.49$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M=1.82, SD=1.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=2.496, p = .012$ ด้านที่ 2 ความสามารถวิเคราะห์และแยกแยะหลังเรียน ($M=2.47, SD=0.62$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M=1.17, SD=0.88$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=5.416, p < .001$ ด้านที่ 3 ความสามารถตีความหลังเรียน ($M=2.65, SD=0.60$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M=1.00, SD=0.61$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=7.291, p < .001$ ด้านที่ 4 ความสามารถคาดคะเนเรื่องราวหลังเรียน ($M=1.88, SD=0.33$) สูงกว่าก่อนเรียน ($M=0.88, SD=0.48$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=11.662, p < .001$ ด้านที่ 5 ความสามารถสรุปความหลังเรียน สูงกว่า ($M=2.47, SD=0.51$) ก่อนเรียน ($M=1.82, SD=0.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=3.395, p = .002$ ด้านที่ 6 ความสามารถตอบสนองต่อเรื่องที่อ่านหลังเรียนสูงกว่า ($M=1.70, SD=0.68$) ก่อนเรียน ($M=1.05, SD=0.55$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=3.395, p = .002$ และด้านที่ 7 ความสามารถประเมินค่าและความน่าเชื่อถือหลังเรียนสูงกว่า ($M=2.52, SD=0.51$) ก่อนเรียน ($M=1.05, SD=0.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, $t(16)=7.581, p < .001$ ดังรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS

ตัวบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	M	SD	M	SD		
1. ความสามารถจับใจความสำคัญและระบุประเด็นปัญหา	1.82	1.01	2.35	0.49	2.496	.012
2. ความสามารถวิเคราะห์และแยกแยะ	1.17	0.88	2.47	0.62	5.416	<.001
3. ความสามารถตีความ	1.00	0.61	2.65	0.60	7.291	<.001
4. ความสามารถคาดคะเนเรื่องราว	0.88	0.48	1.88	0.33	11.662	<.001

ตัวบ่งชี้	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	M	SD	M	SD		
5. ความสามารถสรุปความ	1.82	0.72	2.47	0.51	3.395	.002
6. ความสามารถตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน	1.05	0.55	1.70	0.68	3.395	.002
7. ความสามารถประเมินค่าและ ความน่าเชื่อถือ	1.05	0.74	2.52	0.51	7.581	<.001
ในภาพรวม	8.82	1.66	16.05	1.95	15.797	<.001

* $p < .05$

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS โดยพิจารณาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และโครงสร้างรายวิชา ท23101 ภาษาไทย1 พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในสาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 บทละครพูดเรื่อง เห็นแก่ลูก สามารถบูรณาการในแผนการจัดการเรียนรู้เดียวกันได้ จากนั้นพิจารณาสาระการเรียนรู้แกนกลางพบว่า สาระที่ 1 มีเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับตำนานและเหตุการณ์สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสาระที่ 5 มีเนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ จึงได้วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทประวัติศาสตร์ ตำนานมาเป็นตัวบท และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน และกลวิธี SQP2RS แล้วนำมาบูรณาการร่วมกันได้กิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนหลัก และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณซึ่งสังเคราะห์ได้ 7 ตัวบ่งชี้ แล้วนำตัวชี้วัด 2 สาระการเรียนรู้ดังกล่าวมาบูรณาการในแผนการจัดการเรียนรู้เดียวกันได้เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อใช้วัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ ได้จำนวน 4 แผน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น ร่วมกับกลวิธี SQP2RS ช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากมีงานวิจัยระบุว่า กลวิธี SQP2RS เป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาทักษะการอ่านและกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิด ตั้งแต่ขั้นก่อนอ่านนักเรียนสำรวจบทอ่าน ขณะอ่านได้คาดคะเน ตั้งคำถามและตรวจสอบคำตอบด้วยตนเอง และสามารถแก้ไขได้หากผิดพลาด หลังจากอ่านเสร็จแล้วนักเรียนจะได้สังเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อนที่จะได้ข้อสรุป (Vogt & Echevarría, 2008; Sandra,

2019; Patty & Ambon, 2021; สิริพงษ์ กาละพงษ์, 2562) และวรรณกรรมท้องถิ่นที่ใช้เป็นตัวบทให้นักเรียนอ่านตามกลวิธี SQP2RS จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้จับใจความสำคัญ วิเคราะห์ ตีความ พิจารณาแยกแยะ ประเมินค่าเรื่องราว ดังผลการวิจัยของ ชลธิชา หอมฟุ้ง (2560) ที่ระบุว่า วรรณกรรมท้องถิ่นให้คุณค่าด้านเนื้อหาให้ข้อคิดในการประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างเท่าทันยุคสมัย ให้แนวคิดในการอบรมสั่งสอนสิ่งที่เป็นสากล และให้คุณค่าด้านสังคมในด้านต่าง ๆ และเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เพราะเรื่องราวในวรรณกรรมท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ในท้องถิ่นนักเรียน อย่างไรก็ตาม การคัดเลือกวรรณกรรมท้องถิ่นแต่ละเรื่องมาเป็นตัวบทซึ่งใช้ในการอ่าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้สูงยิ่งขึ้นย่อมมีความสำคัญ เพราะวรรณกรรมท้องถิ่นบางเรื่องอาจจะไม่ได้ให้คุณค่าในด้านต่าง ๆ หรือบางเรื่องอาจเป็นเรื่องราวเพื่อให้ความบันเทิง เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่น ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินและตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผลรวมการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.05/80.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อ่านสำรวจ ได้สรุปความรู้ ความเข้าใจ และประเมินค่าที่ได้จากการอ่าน ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระทุกขั้นตอน ตลอดจนนักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนกระตือรือร้น ตั้งตัว และสนุกสนาน ส่งผลให้บรรยากาศในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกันเองและมีอิสระในการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตอบสนอง เป็นขั้นที่นักเรียนได้ใช้วิจารณญาณในการอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนได้แสดงความคิด ความรู้ ความเข้าใจอย่างอิสระ ได้รับฟัง พิจารณา และตัดสินใจ ผ่านการทำกิจกรรมกลุ่ม อีกทั้งการสรุปและประเมินผล เป็นขั้นที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้สูงยิ่งขึ้น เพราะนักเรียนได้ทำใบงานจากระดับง่ายไปสู่ระดับยาก ซึ่งใบงานจะเป็นส่วนสำคัญที่นักเรียนจะได้ฝึก เพื่อนำไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชชาพัฒน์ ไชยเสนบดินทร์ (2564) ที่นำวรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความ พบว่า ผลการพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความ โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอพานมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัย

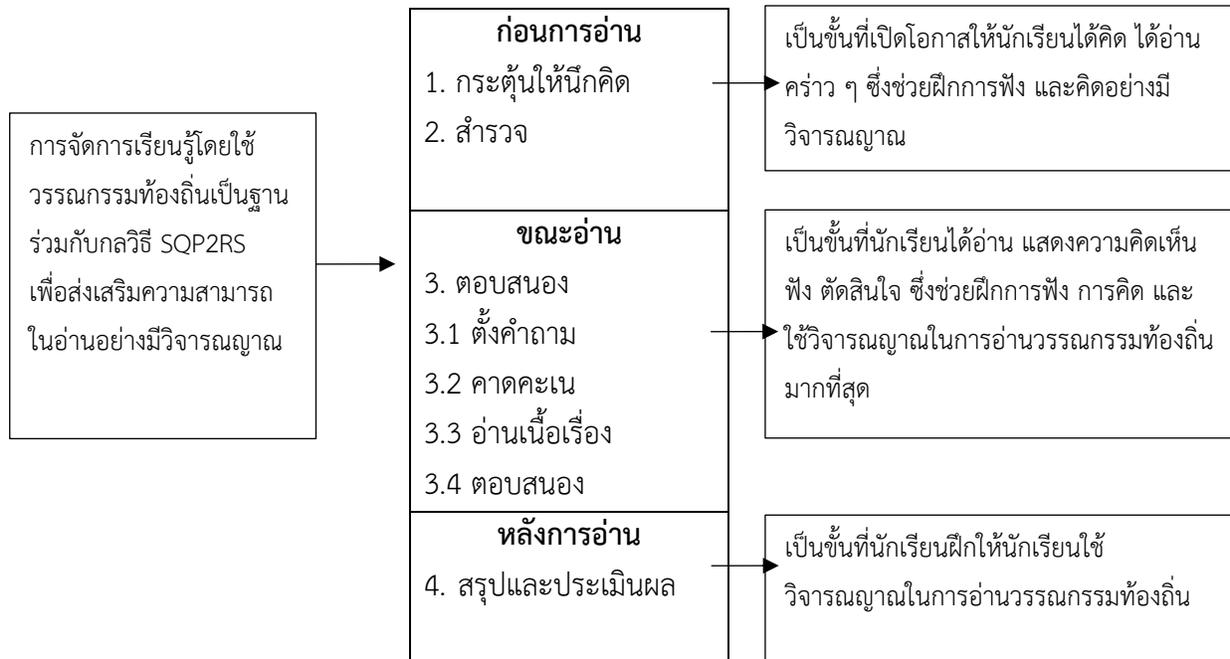
ของ กัญญาณัฐ มีคง และคณะ (2563) ที่นำวรรณกรรมท้องถิ่นและเทคนิคการตั้งคำถามไปใช้ในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2.2 ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยออกแบบแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS ทั้ง 4 แผน ให้ส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ กล่าวคือ แผนที่ 1 เรื่อง อ่านจับใจความสำคัญตำนาน จะช่วยฝึกให้เกิดความสามารถจับใจความสำคัญและระบุประเด็นปัญหา และความสามารถคาดคะเนเรื่องราว แผนที่ 2 เรื่อง อ่านสรุปความตำนาน จะช่วยฝึกให้เกิดความสามารถสรุปความ แผนที่ 3 เรื่อง อ่านตีความและประเมินค่าตำนาน จะช่วยฝึกให้เกิดความสามารถตีความ และความสามารถประเมินค่าและความน่าเชื่อถือ แผนที่ 4 เรื่อง อ่านวิเคราะห์และวิจารณ์ตำนาน จะช่วยฝึกให้เกิดความสามารถวิเคราะห์และแยกแยะ และความสามารถตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน ดังนั้น หลังจากทีนักเรียนได้เรียนด้วยแผนกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS ทั้ง 4 แผนข้างต้นแล้ว จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น เนื่องจากการใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นตัวบทในกระบวนการอ่านตามกลวิธี SQP2RS จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sandra (2019) และ Patty & Ambon (2021) ที่นำกลวิธี SQP2RS ไปใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจที่พบว่า กลวิธี SQP2RS สามารถพัฒนาความสามารถการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนได้ ในขณะที่เนื้อหาวรรณกรรมท้องถิ่นจะช่วยฝึกการคิดขั้นสูง เนื่องจากวรรณกรรมท้องถิ่นแฝงแนวคิด คติสอนใจ สะท้อนวิถีด้านต่าง ๆ แม้ว่าอาจจะไม่ได้กล่าวโดยตรงในเนื้อเรื่อง สอดคล้องกับ สง่า วงศ์ไชย และคณะ (2560) กล่าวว่า การใช้วรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเป็นสื่อในการจัดการสอน ช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษา สติปัญญา และสุนทรียะหรือคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น นักเรียนต้องใช้กระบวนการคิดขั้นสูงผ่านการอ่านวรรณกรรมท้องถิ่นร่วมกับกลวิธี SQP2RS ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น และไม่หลงเชื่อหรือตกเป็นเหยื่อของสังคมได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญพร ณรงทิพย์ (2556) ที่ได้จัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้กลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีลักษณะกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ผ่านการอ่านวรรณกรรมท้องถิ่น ตามกลวิธี SQP2RS ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด ได้อ่านสำรวจ ได้ตอบสนองต่อเรื่องที่อ่าน และได้สรุปและประเมินผล ทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้ นอกจากนี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จะส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอย่างเป็นระบบซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ขั้นก่อนอ่านไปจนถึงหลังการอ่านแล้ว ทุกขั้นตอนยังส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้วิจารณญาณในการคิดและการฟัง ซึ่งเป็นทักษะด้านภาษาที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ดียิ่งขึ้น

แผนภาพ 2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐาน ร่วมกับกลวิธี SQP2RS เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถใช้วรรณกรรมท้องถิ่นประเภทอื่น เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก สุภาษิต คำสอน ประเพณี พิธีกรรม เป็นต้น มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

1.2 สามารถนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

1.3 การคัดเลือกวรรณกรรมท้องถิ่นแต่ละเรื่องมาเป็นตัวบทซึ่งใช้ในการอ่าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้สูงขึ้นย่อมมีความสำคัญ เพราะวรรณกรรมท้องถิ่นบางเรื่องอาจจะไม่ได้ให้คุณค่าในด้านต่าง ๆ หรือบางเรื่องอาจเป็นเรื่องราวเพื่อให้ความบันเทิง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรบูรณาการใช้ในสาระอื่น ๆ ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้ครบ เช่น สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา เพื่อพัฒนาทักษะด้านภาษาของผู้เรียนให้ครบทุกทักษะ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาณัฐ มีคง. (2563). *การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นและเทคนิคการตั้งคำถามเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพวงพยอมจังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- งานวัดผลและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. (2566). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565 สพป.แพร่ เขต 1*. งานวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. (2554). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการเขียนโดยใช้ทฤษฎีกระบวนการเขียนเชิงปัญญาร่วมกับกลยุทธ์พุทธิปัญญาและอภิปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนัญพร ณรงค์ทิพย์. (2556). *ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้กลวิธีเอสคิวพีทูลาร์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและการตอบสนองต่อวรรณกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2557). *การพัฒนารูปแบบการสอนวรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ริยัลจีลีเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลธิชา หอมฟุ้ง. (2560). *รายงานการวิจัย การพัฒนาแนวการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชวิน พงษ์ผจญ. (2562). *การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้แนวคิดวรรณคดีเป็นฐาน: แนวคิดแนวทางปฏิบัติและประเด็นที่ควรพิจารณา*. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*. 26(2), 95-125.
- ฉิชาพัฒน์ ไชยเสนบดีนทร์. (2564). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความโดยใช้วรรณกรรมท้องถิ่นอำเภอกพาน สำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอกพาน จังหวัดเชียงราย*. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 32(2), 91-105.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รัตนารณณ์ จำรัสภูมิ. (2563). *การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด*. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลมุล จันทร์หอม. (2533). *วรรณกรรมท้องถิ่นล้านนา*. เชียงใหม่: วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- วนิดา พรหมเขต. (2559). *การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศรัณย์ ขนอม และเด่นดาว ชลวิทย์. (2566). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วงจรรวมและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(2), 647-658.
- สง่า วงศ์ไชย, ชุตินา ขุนแสง และคำขวัญ ชูเอียด. (2560). การใช้วรรณกรรมท้องถิ่นในการสอนวิชาภาษาไทยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิชาเอกภาษาไทย. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติทางจิตวิทยา “ชีวิตดีเปลี่ยนได้ด้วยศาสตร์แห่งใจ”*, 6-7 กรกฎาคม 2560 ณ โรงแรมบางกอกชูภากรุงเทพมหานคร.
- สิริพงษ์ กาละพงษ์. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมการสอนอ่านแบบ SQP2RS เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพร รัตนมุง. (2559). *การพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ4R*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Echevarria, J. Vogt, M., & Short, D.J. (2010). *Making content comprehensible for secondary English learners: The SIOP Model*. Boston: Allyn and Bacon.
- Goodman, K.S. (1986). *What's whole in the whole language?* Portsmouth, NH: Heinemann.
- Patty, J., & Ambon, F. U. (2021). The Influence of using SQPR2RS (Survey, Question, Predict, Read, Respond, Summarize) Strategy to Improve Students' Reading Comprehension. *Journal Tahuri*, 18(1), 55-65.
- Sandra, A. (2019). IMPROVING STUDENTS' READING COMPREHENSION BY USING SURVEY, QUESTION, PREDICT, READ, RESPOND, AND SUMMARIZE (SQP2RS) TECHNIQUE AT SMP NEGERI 7 GUNUNG TALANG. *ELP (Journal of English Language Pedagogy)*, 4(2), 45-53. <https://doi.org/10.36665/elv.v4i2.197>.
- Vogt, M., & Echevarria, J. (2008). *99 Ideas and activities for teaching English learners with the SIOP Model*. Boston: Allyn and Bacon.

